



Maan hallitus puolitti tuottavuusohjelmansa kehysriihesään maaliskuussa. Kun tavoitteena aiemmin oli jättää puolet valtiolta eläkkeelle jäävien suurten ikäluokkien viroista (18 000) täyttämättä, niin uusi tavoite on puolet tästä (9 000). Saattaa olla, että juuri näin koko operaatio oli alun perin suunniteltu: ”vain” neljänneksen vähennys saatiin näyttämään torjuntavoittoa. 9 000 on kuitenkin kolme kertaa enemmän kuin UPM karsii paperitehtailtaan.

Vielä ei ole selvää, miten nämä 9 000 eri hallinnonaloilta vähennetään. Yliopistot ovat suurina työnantajina varmasti edelleen listan kärjessä. Kymmenen viime vuoden aikana tutkintojen ja opiskelijoiden määrä yliopistoissa on noussut 40 prosenttia, mutta opetushenkilökunnan määrä on samalla laskenut. ”Tuottavuutta” on siis joko kovasti nostettu, ja samalla linjalla aiotaan edetä. Opetusministeriössä on keksitty, että yliopistojen toimintaa voisi järkeistää *yhdistämällä* niitä. Suomen Kuvalehden (7/06) pääkirjoitus tyrmäsi ajatuksen tuoreltaan:

”Yliopiston on kyettävä yhtä aikaa tekemään strategisesti tärkeää perustutkimusta ja hyödyllisiä sovellutuksia, opettamaan ja vaikuttamaan yhteisönsään. Nyt tarjottu lääke, yliopistojen hallinnollinen yhdistämi-

nen, on täsmälleen päinvastainen: vapauden sijaan lisää keskusohjausta. Yliopistojen laatua ei koroteta yhdistyneellä byrokratialla, vaan lisäämällä vapautta ja verkostoitumalla yli vanhojen rajojen.”

Miksi yhdistäminen lisää byrokratiaa? Koska yliopistojen kaltaisten erillisyyksiköiden yhdistäminen toisi nykysysteemiin yhden hallintotason lisää: uudet suuryliopistot tarvitsisivat rehtorin esikuntineen vastaamaan kokonaisuudesta, samalla kun paikallisrehtorit jäisivät vastaamaan vanhoista yksiköistään. Samalla suuryliopistot muuttuisivat sisäisiksi taistelulentiksi, joissa rehtorit kamppailisivat resursseista ja läänitystensä rajoista. Toiminnan järjeistämisen olisi tästä kaukana ja kustannukset vain kasvaisivat. Miksi tällaista sitten ajetaan? Suuryliopistot toisivat hallinnon eriaisteille lääninherroille rutkasti uusia mahdollisuuksia ja uutta pelitilaa.



Jakke Holvas ja Jussi Vähämäki ovat kirjoittaneet Odotustila-nimisen teoksen, jonka Anu Suoranta on YP:ssä (1/06) arvioinut. Sinänsä mainiosta kirjasta löytyy seuraava ajatuksenjuoksu:

”Huonopalkkaisissa hantti-hommissa lohdutaudutaan sillä, että senhetkistä työtä tehdään väliaikaisesti. Työntekijä voi tiedostaa tilanteensa, ottaa kriittistä etäisyyttä siihen ja väheksyä työnsä, mutta kriittisen etäisyyden kautta työntekijä sitoutuu juuri siihen, mihin ei haluaisi sitoutua. [Tuomas] Nevalinna on maininnut esimerkkinä

ihmisen, joka haaveilee kirjailijan ammatista, mutta on päivätöissä vaikkapa kuraattorina tai vastaanottoapulaisena. Hän suhtautuu päivätyöhönsä, sen mielekkyyteen ja kollegoihinkin kriittisesti ja ajattelee olevansa sydämetään taiteilija. Hän on mielestään erilainen vastaanottoapulainen. Tämä on kuitenkin tyypillinen tapa olla vastaanottoapulainen tai tulla sellaiseksi. Juuri *kriittinen kiertotie* varmistaa, että ’poikkeusyksilö’ jää päivätyöhönsä eikä hänestä tule kirjailijaa. Kirjailija on se, joka kirjoittaa eikä haaveile siitä, samoin kuin vankilassa ovat vapaita vain ne, jotka eivät haaveile vapaudesta.”

Jatketaanpa ajatusleikkiä: jos köyhä haaveilee paremmasta toimeentulosta, hän tällä siis vain varmistaisi köyhyytensä; jos yksinäinen haaveilee ystävyydestä, niin yksinäisenä pysyy; jos osaston haluaa parantaa maailmaa, niin kurjuuteen juuttuu. Näppärä paradoksi, mutta se vain ei toimi. Ilman haaveita ei ole toimintaa, ja ilman toimintaa pysyy taatusti siellä missä on. Ja katsokaa kenen tahansa menestyneen kirjailijan uran alkuvaihetta. Kaikki Väinö Linnasta Kari Hotakaiseen ovat aloittaneet muissa päivätyöissä, kirjoittaneet työn ohessa siihen asti, kunnes nimeä on tullut niin paljon, että on varaa ryhtyä vapaaksi kirjailijaksi. Joten käännetäänpä kuvio jaloilleen: ”kriittinen kiertotie” varmistaa, että edes jotkut kykenevät etenemään haaveidensa suuntaan.



Säännöllinen YP:n lukija ei ole voinut olla panematta merkil-

le nimeä *Ulla Viertola*. Viertola liittyi YP:n kirjoittajakuntaan vuosi sitten arvioimalla Marko Ahon kirjan ”Iskelmäkuninkaan tuho” (2/05) ja on sen jälkeen arvioinut kirjoja yhtä lukuun ottamatta joka numerossa. Tässä YP:n numerossa Viertola kirjoittaa Jenni Janatuisen Kalle Päätalo -kirjasta.

Jo Iskelmäkuninkaan tuho -arviosta välittyi poikkeuksellisen taitavan kirjoittajan ja terävän ajattelijan tuntu, ja tuo tuntu on vain vahvistunut, mitä useampia arvioita Viertola on tehnyt. Siksi ei oikeastaan ollut yllätys, kun WSOY julkaisi nyt alkukevällä Viertolan esikoiskirjan nimeltä ”Mosaiikkilintu/Oman keisarien aikakirjat I”. Kyse on kolmiosaiseksi suunnitellun fantasiaromaanin ensimmäisestä osasta, ja toinen osa on jo kirjoitettuna ja kustantajalla luettavana.

Kustantaja tiivistää Mosaiikkilinnun luonteen näin: ”Petoksen, kasvamisen ja uskollisuuden tarina”. Sen päähenkilöt ovat tässä ykkösosassa iältään 15–17-vuotiaita, mutta se ei tarkoita, että kyseessä olisi tavanomainen nuorisokirja, jonka keskiössä olisivat pariutumisen ja seksuaalisuuden myrskyt. Ulla Viertolan oma luonnehdinta:

”Itse ajattelin aikanaan kun tätä kirjoitin, että käsittelen pääaiheena valtaa: hyvää valtaa, jos sellaista on. Ja pahaa valtaa, sellaista diktatuuria jonka käsissä kokonaiset kansat katoavat noin vain kuin puolivahingossa. Kirjan lopussa huomasiin vasta, että olin käsitellyt myös sisarussuhteita, mutta valtaahan ovat nekin: mustasukkaisuutta ja viharakkautta, joka sisarusten aikuistuuessa saa yhä suuremman voiman.”

Yhrään julkista arviota ei Mosaiikkilinnusta tätä kirjoitetussa ole vielä näkynyt, mutta kirjan omakohtainen lukeminen todistaa, ettei Viertolan YP-arvioiden tuottama lahjakkuuden tuntu petä. Vahva ja dramaattinen tarina imee mukaansa, kerrota on yhtäkäsi sadunomaisista ja ankan realistista, henkilöhahmot ikään, sukupuoleen ja sosiaaliseen asemaan katso-matta kiehtovasti rakennettuja. Ja kuten hyvät fantasiakirjat aina se tuntuu pelaavan nimen-omaan tätä aikaa ja todellisuutta. ”Parempi kuin Potter”, olen kuullut erään toisen lukijan sanoneen. Ei välttämättä ihan harhainen luonnehdinta.

Elokuvateatteri Bio City on Helsingin parhaita kulttuurilaitoksia. Sen elokuvavalikoima on monipuolinen, koska saleja on runsaasti. Osa saleista on hyvin pieniä, ja niissä monet ovat saaneet nauttia lähes yksityisestä elokuvaesityksestä. Bio City on esittänyt pitkään mm. ajan-kohtaista ja kiinnostavaa elokuvaa *Paradise now*. Elokuva kertoo siitä, kuinka pakolaisleireillä turhautuneet miehet ovat melko helppoa riistaa itsemurhapomittajia värväville. Elokuva tuo mieleen Heikki Ylikankaan te- sin, joka on taustajuonteena jo hänen Nuijasota-kirjassaan. Toivon ja näkymien puutteessa turhautuvat nuoret miehet ovat ongelma itselleen ja muille. Nopea leikkaus nyky-Suomeen, jossa turhautumisoongelma on ratkaistu keskioluella – viime syksynä sitä myytiin jo 10 sentillä tuoppi. Ei kai hallitus ole siirtänyt maitotukea vaivihkaa olutpanimoille?



Viime syksynä keskusteltiin vilkkaasti koulujen uskonnollisista perinnejuhlilla. Espoolainen turvamies *Faisal Al-Wehliye* kirjoitti Helsingin Sanomien yleisönosastossa (21.12.2005) näin:

”Ja jos koulussa järjestetään tämän kansakunnan perinteesen liittyvä uskonnollissävytteinen juhla, emme sinne välttämättä läheta omia lapsiamme, mutta emme juhlien järjestämisestä myöskään loukkaannu emmekä todellakaan vaadi niiden kieltämistä!”



*Klaus Weckroth* raportoi Tampereelta seuraavaa:

”Kellon osoitin on a) sikari, b) viisari, c) tiikeri? Suomen presidentti on a) Vuorinen, b) Nurminen, c) Halonen? Suomi on tunnettu maana, jossa on tuhansia a) järviä, b) maanjäristyksiä, c) tulivuoria?

Tällaisia kysymyksiä esitetään katsojille MTV3:lla arki-iltaapäisin pyörivässä ohjelmassa. Nopeimmalle soittajalle on tarjolla pari tonnia rahaa, ja kuten kysymyksistä voi päätellä, soittajan pitää olla 18 vuotta täyttänyt. Suorastaan nerokasta on, että ohjelma on nimeltään ’Älypeli’. – Tai siis oli. Kävin Maikkarin nettisivuilla tarkoitukseeni tarkemmin perehtyä ohjelman filosofiaan, ja mitä näinkään. Älypeli on lopetettu! Tilalle on kehitetty muunnelma nimeltä ’Soittopeli’. Mikä pettymys! Kaikkinainen intellektuaalinen säihke katosi tästä ohjelmainnovaatiosta saman tien.”